

Til den norske statsmaktens rett

Taler

Niilas A. Somby

Dato

27 april 1985

Omstendigheter

Somby ble dømt til ett års fengsel for å ha forsøkt å sprengte brua over Tverrelvdalen, som en demonstrasjon mot utfallet av Altasaken; han holdt da denne talen til retten.

- 1 Den norske rett er nå samlet for å dømme meg. Til dere vil jeg gi følgende hilsen: Rettens formål og rolle er at retten skal se på saken som skal pådømmes med øynene til en utenforstående. Deretter skal retten beslutte en dom - på fritt grunnlag. Rettens avgjørelse gis legitimitet på grunn av at retten ikke
- 5 identifiseres med en av sakens parter.

Ingen kan påstå at retten vil behandle meg ut fra disse idealer i denne sak. Retten er bygget opp etter deres vesteuropeiske struktur.

- 10 Rettigheter gis til de som er mektige nok til å samle tvangsmakt. Den som er sterk nok til å lage grunnlover, lover, politivesen, militærmakt, våpen og atombomber har retten på sin side.

- Vår rettsoppfatning bygger på tradisjon. De som har bebodd og brukt landet i
- 15 fellesskap med sine brødre og søstre, skal ha rett. Vårt folk har levd her i titusener av år. Og ikke har vi etterlatt noen sår på jorden vår mor. Dere holder på å føre jorden mot avgrunnen. Jorden er ikke bare vår mor. Dere river håret av mor når dere hogger skogene bare for trær. Dere suger opp mors kjøtt når dere graver deres grufulle gruver. Deres landhunger synes umettelig. Med en slik
 - 20 framferd vil dere så visst ikke leve i landet titusener av år.

- Dere er i en ond sirkel. Dere må gjøre flere og flere overgrep på grunn av deres unødige overforbruk. Hva oppnår dere så? Neonlys forteller dere hvilke
- 25 luksusvarer dere nå er nødt til å skaffe dere. Dere må ha raskere bensinkjøretøy som dere suser etter veien med. Ofte ser man døde dyr langs veiene. Luften, vår alles kilde til renhet og helse, skitnes til.

30 Deres vandring gjennom tiden og historien er ikke lang. Likevel har dere rukket
å overbevise oss alle om at hvis dere får fortsette uhindret, vil dere drepe alt liv -
inkludert dere selv.

Jeg tror ikke at tørsten etter land vil slukne hvis dere får angripe Altaelven, røre
elvens frihet og putte den i rør. Den onde sirkel vil drive dere videre. I neste
35 omgang vil dere kanskje være i ferd med å grave ut uran fra andre beitemarker.

Jeg ser på altasaken som en styrkeprøve. Vi tapte. Dere hadde et tvangsapparat.
Vi hadde det ikke. Der lå forskjellen på rett og galt i denne saken. Hvorfor
kjempet vi så hardt for denne skarve elven? For oss var ikke den elven bare et
40 visst antall megawatt timer pr. år. La meg forklare det nærmere.

Vesteuropeisk kultur er bygget opp omkring bibelske grunnholdninger: " ... fyll
jorden og legg den under dere; råd over fiskene i havet og over fuglene under
himmelen og over alle dyr som rører seg på jorden ..." Vekst er det sentrale i
45 denne ånd. Hastighet og effektivitet ser dere på som det ypperste i verden.
Likeledes har dere et sterkt behov for å forenkle. For oss naturmennesker virker
disse karakteristika harde, firkantede og pyramidale. Jeg ser at en slik ånd
oppvurderer marsjmusikk, matematikk, firkanter, prognoser og formler.

50 Naturmennesket har en annen måte å tenke på. Mennesket er en del av naturen,
ikke dens herre. Alle ting er avhengig av hverandre. Harmoni råder i naturen og
(vi) erkjenner alle naturens irrganger. Skarpe kanter forvitrer i naturen. Det er
kontinuitet. Den som fanger all fisk i sjøen for å ete den, dør også selv til slutt.

55 Matematikken er et middel for beregninger, men ikke selve essensen. De
dimensjoner som finnes, men som ikke kan beregnes med matematikk, har vi
også stor interesse for. Dere spør vel gjerne: Hva har så dette med saken å gjøre?
Områdene er røvet fra samene bit for bit gjennom flere generasjoner. Ved
Altaelven måtte vi sette en grense.

60 Jeg vil ta et tilbakeblikk og vise dere hva som er skjedd i denne saken. Først ville
dere legge praktisk talt hele Finnmarksvidda under vann. I alle fall tydet
utbyggingsplanene fra femtiårene på det. Planen ble trukket tilbake. I stedet
kom en ny plan. Der skulle man "bare" demme ned Masi. En slik meningsløs
65 handling var det selvfølgelig ikke mulig å gjennomføre.

Da presenterte dere denne "moderate" utbyggingsplan som nå er gjennomført. Våre lokalsamfunn og organisasjoner ga sin motstand til kjenne fra begynnelsen
70 av. Alle håpet at det ville nytte. Dere vendte det døve øret til.

Vi har hele tiden ment det vi sa. Det gjorde vi også da vi gjennomførte ikkevolds-demonstrasjoner. Vårt håp var å få dere i tale. Svaret vi fikk var
75 vulgærpropaganda og vikingskip fulle av politihærer. På samme måte hadde også våre forfedre opplevd å møte vikingene. Strandhoggenes tid var ikke forbi.

Mange av oss satte vår lit til domstolene. Domstolene skal jo være rettferdighetens garantist. Hva gjorde så de svartkledde i Høyesterett? De støttet
80 alle de misgjerninger som hadde skjedd under saksbehandlingen av altasaken. Atter en gang ble vi sviktet.

Høyesterettsdommen kom mot meg som en knyttneve mot et åpent ansikt. Statsmaktens jernhæl hadde atter en gang tråkket på samene med rettens
85 velsignelse.

Under demonstrasjonene ble vi gang på gang båret bort som sauer. Politiet fikk æren for at vi var fredelige. Det ble gang på gang brukt mot oss at vi viste
verdighet under demonstrasjonene.

90 Etter høyesterettsdommen ville jeg påpeke at det ikke var opplest og vedtatt at vi ville vise verdighet under alle omstendigheter. Begeret har tålt mye opp gjennom tiden, men nå var det i ferd med å bli fullt.

Vårt folk er et ærerikt folk. Vi har aldri latt vold løpe vårt ærend. Jeg er stolt av
95 det. Symbolsk ville jeg vise at det ikke ville være så vanskelig å sette hardt mot hardt. Vi hadde lenge prøvd å få dere i tale uten å lykkes. Lysgranatene skulle være en signalrakett - bokstavelig talt. Den skulle signalisere at vår fredelighet ikke burde misbrukes.

100

Kilde

Samora nr. 2, 1985.

Emner

Altasaken, Forsvarstale

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/til-den-norske-statsmaktens-rett>

110

115

120

125

130

135

140